

Minimální preventivní **program**

ZŠ Zbýšov, školní rok 2017-2018

- 1) *úvod*
- 2) *charakteristika a vnitřní zdroje školy*
- 3) *preventivní tým a informační zdroje*
- 4) *Vnější zdroje školy pro podporu a tvorbu MPP*
- 5) *Zmapování současné situace ve škole*
- 6) *Oblasti působení na žáky*
- 7) *Řízení a realizace preventivních aktivit*

Úvod

Preventivní program je zaměřený zejména na výchovu a vzdělávání žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní rozvoj a komunikační dovednosti

Cílem preventivního programu je, ve spolupráci se zákonnými zástupci, formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí. Žáci by měli umět co nejlépe využívat svůj volný čas, dobře vycházet s ostatními lidmi jak ve škole, tak i mimo ni. Dalším cílem je vytvářet pohodové a zdravé klima ve škole, podpořit pocit bezpečí. Důležitou roli zde plní také Školní parlament, který zprostředkovává informace žákům, pořádá různé akce, díky nimž se zlepšují mezilidské vztahy i vztahy s mladšími spolužáky.

Preventivní výchovně vzdělávací působení se stává neoddelitelnou součástí výuky a života školy. Ta by měla žákům poskytnout co nejvíce informací. Učitelé by měli se žáky otevřeně hovořit i na neformální úrovni, posilovat jejich sebevědomí, rozvíjet spolupráci.

Součástí MPP je také Program proti šikanování, Krizový plán školy a legislativní normy týkající se prevence.

Charakteristika a vnitřní zdroje školy

- Žáci se učí ve dvou školních budovách – na ulici **J. A. Komenského 473** a ulici **Masarykova 188**. Společné ředitelství sídlí na ulici J. A. Komenského. V budově jsou třídy 1., 2. a 5. ročníku a všechny třídy druhého stupně. V budově školy na Masarykově ulici jsou čtyři třídy od 3. do 4. ročníku a třída přípravná. Kromě kmenových tříd slouží žákům i odborné učebny pro jazyky, Hv, Vv, F a Ch, Př multimedialní učebny, učebna pro výuku IT, tělocvična, cvičná školní kuchyně a dílny. Ke škole patří také školní pozemek, kde se nachází veliká zahrada se skleníkem a nově vybudovaným hřištěm, které využívá školní družina a děti v rámci pracovních činností, volitelných předmětů a Tv. Převážná většina žáků je místních, asi čtvrtina dojíždí z blízkého okolí (Babice, Kratochvilka, Neslovice, Zakřany, Lukovany, Oslavany). Zastávka autobusu se nachází nedaleko školních budov.
- ZŠ Zbýšov je úplná městská škola. Působí zde 21 učitelů a 9 asistentů pedagoga, kteří pracují se žáky se SVP. V každé třídě se nachází několik žáků se SVP. Mezi riziková místa zde patří zejména chodby, kmenové učebny, šatny a WC. Tyto prostory mají o přestávkách pod zvýšeným dozorem pedagogičtí pracovníci. Další místnosti, jež se nabízejí k nevhodnému chování žáků, jsou v době nepřítomnosti pedagoga uzamčeny.
- ZŠ Zbýšov poskytuje žákům vzdělání podle ŠVP a dbá na srozumitelnost školního řádu, s kterým jsou žáci na začátku školního roku vždy podrobně seznámeni.

Vedení školy, preventivní tým a informační zdroje

- vedení školy: Ředitelem školy je Mgr. Miroslav Vespalec (vespalec@zs-zbysov.cz) a jeho zástupkyní je Alena Malá (mala@zs-zbysov.cz)
- preventivní tým školy: Od loňského školního roku pracuje na škole ŠPP jehož členy jsou školní metodik prevence Mgr. Jiří Galuška (galuska@zs-zbysov.cz) a výchovná poradkyně Mgr. Eliška Žažová (zazova@zs-zbysov.cz). V místnostech, kde pracují, je

k dispozici odborná literatura a metodické materiály. Škola také pravidelně odebírá odborný časopis *Prevence*. Dalšími pracovníky ŠPP jsou školní speciální pedagog Mgr. Petra Jašková (petra.jaskova@zs-zbysov.cz) a školní psycholog Mgr. Jakub Smetana (smetana@zs-zbysov.cz). Cílem jejich práce je celková podpora dobré atmosféry ve škole a zkvalitnění péče o všechny žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále spolupracují při mapování a vyhodnocení situace ve třídách a jsou k dispozici dětem, zákonným zástupcům i pedagogům školy. Mají samostatnou pracovnu, kde je žáci mohou navštěvovat. Na dveřích jejich kabinetu se nachází schránka důvěry, jejímž prostřednictvím se děti mohou anonymně svěřovat se svými problémy.

➤ **Konzultační hodiny:**

školní metodik prevence:	středa	7:00 – 7:50
výchovný poradce:	pondělí	7:30 – 8:30 a 14:00 – 15:00
školní psycholog:	úterý	7:30 – 15:00
speciální pedagog:	pondělí	7:00 – 12:30 (Masarykova)
	úterý	7:00 – 12:30 (Komenského)

Vnější zdroje školy pro podporu a tvorbu MPP

Odborná a metodická pomoc organizací a odborných zařízení

Organizace	Jméno odborníka	Kontakt (adresa, telefon, e-mail)
OSPOD Ivančice	Olga Prokopová	546 419 490
OSPOD Rosice	Dominik Petr	546 492 129
POLICIE ČR - Rosice		974 626 730
Policie ČR – oddělení prevence	Zdeňka Procházková	602 161 766, 974 622 458
Městská policie Zbýšov		546 492 191, 733 733 156
SPC Brno	ZŠ Ibsenova	548 522 898
DDM Zastávka	Michal Kříž – ředitel	546 429 035
DDM Oslavany	Martin Flekal – ředitel	546 423 520, 739 634 100
MKC Zbýšov	Martina Švancarová	546 210 546, 604 481 510
Společnost Podané ruce	Margareta Hvižd'ová	545 247 535
PPP Brno, Hybešova	Petra Janušová	543 426 080, 731 658 683
PPP Brno Lomená	Renata Abrahámová	541 424 580-9, 725 520 038
PPP Brno, Sládkova	Lenka Skácelová, Jitka Lolková	548 526 802
KÚ OŠ, JmK	Lenka Možná	541 658 310
Praktický lékař pro děti a dorost - Zbýšov	Jana Krejčová	546 431 405
Praktický lékař	František Ševčík	546 431 440
Dětská a dorostová psychiatrie, Brno	Alena Pavlíčková	542423015
SVP Brno	Vladislav Vaňák	544 216 178
Koordinátor prevence kriminality	Stanislav Jabůrek	542 173 807
Protidrogový koordinátor	Veronika Fiedlerová	542 173 811

- DDM – Dům dětí a mládeže
- PPP – Pedagogicko-psychologická poradna (okresní metodik prevence)
- OŠ – Odbor školství JMK (krajský koordinátor prevence)
- OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí
- Rytmik – zájmové kroužky pro děti
- MKC – městské kulturní centrum
- MPP – Minimální preventivní program
- SPC – Speciální pedagogické centrum

Metodická a odborná pomoc webových stránek

- <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/prevence>
- <http://www.odrogach.cz/>
- <https://www.drogy-info.cz/>
- <http://www.podaneruce.cz/>
- <http://www.spondeo.cz/>
- <http://www.sikana.org/>
- <https://www.prevcentrum.cz/nase-sluzby/programy-prevence-pro-skoly/>

Zmapování současné situace ve škole

- Analýza situace ve škole je pedagogy pravidelně vyhodnocována na školních poradách, kde školní metodik prevence i třídní učitelé seznámí s aktuální situací výskytu rizikového chování u žáků. O daném problému je možno diskutovat. **Pedagog** má také možnost zjistit informace týkající se rizikového chování od žáků na třídnických hodinách, které se konají každý školní den deset minut před první vyučovací hodinou. Může zde být přítomen také školní psycholog, či školní speciální pedagog. Problémy, návrhy na změnu či nespokojenost ze strany **žáků** je možné zjistit také díky schránce důvěry, dotazníkovým šetřením, pravidelným zasedáním školního parlamentu či neformálním rozhovorem se žáky. Nezanedbatelnou pomocí jsou také **zákonní zástupci**, s nimiž se **škola** snaží spolupracovat a předcházet tak rizikovému chování dětí. Snahou je, aby špatné jednání žáka bylo zastaveno hned v počátcích. Většinu informací se rodiče od učitelů dozvědí na třídních schůzkách. Zákonní

zástupci si však mohou domluvit schůzku s třídním učitelem a školním metodikem prevence i v jiném termínu a domluvit se na dalším společném postupu.

- V předcházejícím školním roce si pedagogičtí pracovníci nejčastěji stěžovali na drzé chování žáků vůči učitelům a jejich necitlivé a vulgární projevy ke spolužákům. Řešili se však i případy jako kouření ve školní budově, záškoláctví, počátky vandalismu a akutní zhoršení známek. Jednalo se však o situace ojedinělé, opakující se spíše u stejných dětí. Několik žáků si rovněž stěžovalo na šikanu v počátečním stádiu. Po zjištění bližších informací se našťastí ukázalo, že jde o pouhé nepochopení kamarádských žertů, a vše se brzy vysvětlilo. Je však důležité, aby v těchto situacích byli školní metodik prevence a třídní učitelé ostražití a vždy brzy jednali. Ostatní typy rizikového chování nebyly na škole v minulém roce zjištěny. I zde je však důležité pokračovat v pravidelné preventivní činnosti.

Oblasti působení na žáky

1. Prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku
- oddálit první kontakt s návykovými látkami
- aktivizovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem
- aktivně zapojovat žáky do protidrogové prevence
- seznámit žáky s riziky užívání anabolik, medikamentů

2. Prevence násilí a šikany – posilování a rozvoj mezilidských vztahů

Prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu

- předcházet projevům šikany
- umět se bránit různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a postoje
- posilovat dobré vztahy mezi žáky (projekty, akce ŠP, patronáty žáků 9. tříd nad prvňáčky)
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách (soustavný dohled)
- účinně postupovat při rozpoznávání šikany
- seznamovat žáky s problémy migrace (tolerance, empatie)
- informovat žáky o extremistických organizacích, nebezpečných ideologiích, sektách, nových náboženských hnutích...

3. Prevence rizikového sexuálního chování

- předcházet rizikům předčasného sexuálního života – právní odpovědnost, antikoncepce...
- vytvářet zdravé postoje, upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, láska...
- předcházet rizikům sexuálního zneužívání
- dostatečně se věnovat tématům sexuální výchovy a citlivě k nim přistupovat

4. Prevence kriminality, právní odpovědnost

- seznámit žáky se základními ustanoveními Trestního zákoníku
- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence (krádeže, násilí, vandalismus ...)
- předkládat, vysvětlovat a řešit modelové situace
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování

5. Prevence záškoláctví

- snížit počet neomluvených hodin
- spolupracovat se zákonnými zástupci jinými subjekty při řešení tohoto problému (OSPOD, policie)
- posilovat zájem žáků o výuku a jiné školní aktivity

6. Prevence virtuálních drog a patologického hráčství

- seznámit žáky s riziky spojenými s netolismem
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog

Priority pro letošní školní rok:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- spolupráce se školním parlamentem, jehož členy jsou dva zástupci žáků z každé třídy (svými akcemi se podílí na zlepšení vztahů mezi žáky)
- rozvoj sociálně komunikativních dovedností žáků
- odhalování projevů rizikového chování mezi žáky – soustředit se zejména na problematiku šikany, kyberšikany a záškoláctví

- potlačovat vulgární vyjadřování a slovní agresivitu
- včasné řešení výchovných a výukových problémů
- spolupráce se zákonnými zástupci (třídní schůzky, individuální řešení problémů, konzultační hodiny, metodické materiály, „Den otevřených dveří“, webové stránky)
- besedy s odborníky, prožitkové programy
- dopravní výchova
- pokračování ve všech aktivitách, které se nám osvědčily

Řízení a realizace preventivních aktivit

Zaměření na mladší školní věk - I. stupeň

- primární prevenci na prvním stupni má na starosti hlavně třídní učitel
- je zaměřena na vytváření příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- soustředí se na včasné diagnostikování problémů v třídních kolektivech. Při jejich práci jim pomáhají školní metodik prevence, školní speciální pedagog, školní psycholog a výchovný poradce
- důraz je kladen na spolupráci se zákonnými zástupci a na dostatečnou nabídku volnočasových aktivit
- žákům jsou postupně sdělovány základní informace z oblasti experimentování s alkoholem a cigaretami
- s jednotlivými tématy se děti setkávají především v těchto předmětech:

1. a 2. ročník

prvouka + český jazyk (čtení)

- rodinné vztahy, pravidla slušného a bezpečného chování
- zdravý životní styl (alkohol, kouření, závislosti- počítače...)
- volný čas
- sexuální výchova (naše tělo)
- sebepoznávání – prolíná učivem (Vv, Pč, Tv, Hv, M)

3. ročník

prvouka + český jazyk

- škola, spolužáci, pravidla chování

- rodina
- žijeme zdravě, kouření, návykové látky

4. ročník

český jazyk (čtení)

- vztahy v rodině
- mezilidské vztahy (slabší, silnější, pomoc, omluva)

anglický jazyk

- zdravý životní styl (zdravá a nezdravá strava, pohyb – koníčky, záliby)

přírodověda

- dopravní výchova
- předcházení úrazům

5. ročník

český jazyk

- vztahy mezi lidmi
- vztahy ve třídě
- trestné činy, kyberšikana

anglický jazyk

- multikulturní prostředí

přírodověda, tělesná výchova

- zdravý životní styl, prevence kouření, drog
- zdravá výživa
- předcházení úrazům a první pomoc

ranní desetiminutovky

- vandalismus, šikana, rizikové chování, chování vůči dospělým a spolužákům

ŠKOLNÍ DRUŽINA

- zdravý životní styl
- komunikační dovednost (hodnocení svého chování, jednání)
- vážit si sebe sama
- pomoc slabším
- nepodléhat negativním vlivům (kouření, alkohol, šikana, násilné chování, agrese mezi dětmi, vandalismus)

Zaměření preventivních aktivit I. stupně:

- navazování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků (hygiena, životospráva)
- sdělení základních informací z oblasti experimentování s alkoholem a cigaretami
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení
- včasné diagnostikování problémů v třídních kolektivech
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- návštěvy divadelních představení, koncertů, výukových programů (Lipka)
- soutěže – sportovní, výtvarné, dopravní
- ekologická výchova, dopravní výchova
- nabídka volnočasových aktivit
- spolupráce s rodiči

Zaměření na starší školní věk – II. stupeň

- práci na druhém stupni je důležité správně koordinovat, aby nedocházelo k překrývání témat a přesycení žáků informacemi
- výuka a výchova v předmětech, ve kterých se pracuje s tématy z oblasti prevence, je vedena k určitému režimu, k rozvoji právního vědomí a občanských postojů, ke zdravému životnímu stylu
- v rámci výuky budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se osvědčily (např. prožitkové hry, nácvik způsobu odmítání, obhajoba určitého názoru, skupinové práce, projektové vyučování...)
- výchova bude také probíhat mezipředmětově (ČJ, Př, Ch, Z, Ov, Vz, Tv – témata spojená se všemi oblastmi prevence, se sociálními vztahy mezi žáky)
- v případě potřeby budeme kontaktovat OSPOD, Policii ČR, PPP a další odborná pracoviště
- v rámci třídnických desetiminutovek budou třídní učitelé řešit s dětmi konkrétní problémy ve třídě
- s tématy z oblasti prevence se pracuje hlavně v těchto předmětech:

občanská výchova

- volný čas
- rodinný život, rodinné právo

- sociální skupiny
- život ve škole (šikana)
- člověk a dospívání, hledání sebe sama, sebepoznávání
- náročné životní situace, řešení konfliktů
- právní řád, trestní právo
- média, reklama
- rasismus, xenofobie
- globální společenské problémy
- komunikace

výchova ke zdraví

- prevence úrazů
- sebepoznání, sebeovládání a sebekontrola jako prevence šikany a negativního vztahu ke spolužákům
- návykové látky
- patologické hráčství
- sexuální zneužívání, problémy prostituce, kuplířství...
- partnerské vztahy
- vandalismus
- péče o zdraví, poruchy příjmu potravy, civilizační choroby
- sebepoškozování

český jazyk

- volné zařazování témat do hodin slohu
- vztahy mezi lidmi, přátelství
- pravidla společenského chování
(zapojení žáků do literárních soutěží a kulturních akcí)

anglický jazyk

- zdravá výživa
- cestování, poznávání cizích zemí a života jejich obyvatel
- sport jako prevence chorob

zeměpis, dějepis

- rasismus, xenofobie a nacionalismus
- demokracie
- násilné řešení problémů a neshod
- život různých kultur

přírodopis

- rasismus – vznik ras
- výživa, zdraví člověka
- zneužívání léčiv

chemie

- návykové látky

tělesná výchova

- smysl pro fair play chování
- násilí při sportu
- první pomoc
- anabolika

(zapojení do sportovních soutěží)

Zaměření aktivit:

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, vandalismu, násilí
- prevence kouření (dostatečná informovanost)
- výchova ke zdravému životnímu stylu (volba správné životosprávy)
- vytváření přátelských vztahů mezi žáky
- besedy s odborníky, prožitkové programy (předcházení rizikovým jevům)
- účast v soutěžích (recitační, vzdělávací, sportovní, dopravní)
- ekologická výchova
- pomoc devátáků našim prvňáčkům
- nabídka volnočasových aktivit
- mapování situace v jednotlivých třídách – možný výskyt rizikového chování

Aktivity pro žáky:

1.- 5. ročník

- zapojení dětí do zdraví prospěšných akcí (plavecký výcvik, atletická olympiáda, sportovní dopoledne ke Dni dětí, sportovní kroužky, mezitřídní turnaje ve vybíjené, přehazované a přetahované, Den pro zdraví)
- výchovné koncerty a divadelní představení, návštěva knihovny
- výtvarné činnosti vhodně tematicky zaměřené

- vánoční besídky, „Čarodějná noc ve škole“, exkurze a výlety (posilování přátelských vztahů mezi žáky)
- ekologické výukové programy (Lipka, Rozmarýnek, Otevřená zahrada)
- dopravní výchova – besedy, dopravní hřiště Oslavany
- celoroční projekt „Ovoce do škol“ a „Mléko do škol“
- výukový program Zdravé zuby
- besedy, komponované programy – podle zájmu jednotlivých tříd
- programy pro žáky 1. a 2. třídy zaměřené na bezpečnost na ulici (Policie ČR)
- rozloučení s devátáky
- zájmové kroužky jako např. Malý chemik

6.- 9. ročník

- *akce pořádané školním parlamentem:*
 - vítání prvňáčků, sportovní turnaje (stolní tenis, florbal, přehazovaná ...), Mikulášská nadílka, Den přání, vánoční soutěž tříd, „Vítání jara“ – pro 1. a 2. třídu, projektový den, „Cesta do pohádky“ – pro 1. stupeň, Pohádkový les, Předškoláček – závěrečná lekce
- *pohybové aktivity:* Cvičení v přírodě
 - Den pro zdraví
 - lyžařský výcvikový kurz (dle zájmu žáků)
 - sportovní akce k MDD
 - sportovní soutěže (florbal, kopaná, přehazovaná)
- celoroční projekt „Ovoce do škol“ a „Mléko do škol“
- soutěže „Já, písnička“, recitační soutěže, výtvarné soutěže
- Den naruby, při kterém si vybraní žáci vyzkouší roli učitele, a ten se zase na vybrané hodiny stává jedním z žáků
- kulturní akce (výchovné koncerty, vánoční zpívání, exkurze, divadelní představení)
- zařazování besed, preventivních a vzdělávacích programů dle nabídky a aktuální situace ve třídách (vztahy ve třídě, rizikové sexuální chování, netolismus, bezpečný internet, návykové látky, trestná činnost atd., termíny budou upřesněny v měsíčních plánech školy, zákonní zástupci budou informováni na webových stránkách)
- ekologické programy, projekt „Recyklace“
- výlety, exkurze, celoškolské projekty (akce zaměřené na zvyšování příznivého klimatu v třídních kolektivech)

- mimoškolní aktivity (zájmové kroužky)

Aktivity pedagogických pracovníků v rámci MPP:

- Pedagogové cíleně pracují se zmapovanými vztahy v třídních kolektivech a pokud je potřeba, využívají přitom spolupráce školního psychologa. V případě podezření, či výskytu rizikového chování, předá učitel zjištěné informace školnímu metodikovi prevence nebo vedení školy. Ti následně situaci řeší.
- pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci jsou na začátku školního roku seznámeni s obsahem MPP a jiných nastavených školních pravidlech jako Školní řád, Krizový plán, Program proti šikanování a jiné. Jejich kopie jsou umístěny v kabinetě zástupce ředitele
- školní metodik prevence, výchovná poradkyně, případně další pedagogičtí pracovníci se účastní seminářů a přednášek zaměřených na primární prevenci
- o aktuální situaci ve škole, nabídkách preventivních programů, jsou pedagogičtí pracovníci informováni na pracovních poradách a v pravidelně rozesílaném školním emailu
- aktuality jsou umísťovány i na nástěnku, případně sdělovány třídním učitelům

Spolupráce se zákonnými zástupci:

- zákonní zástupci jsou informováni o MPP, je jim předán informační souhlas o poskytování poradenských služeb ve škole
- rodiče mají možnost konzultací s třídními učiteli, výchovným poradcem, školním metodikem prevence, školním psychologem či speciálním pedagogem
- o konkrétních programech, aktivitách a akcích jsou informováni v ŽK a na webových stránkách školy, kde si rovněž mohou přečíst důležité dokumenty školy, jako jsou Koncepce rozvoje základní školy ve Zbýšově na období let 2016-2020, Školní řád, Krizový scénář, Minimální preventivní program a Program proti šikanování.
- stále hledáme nové cesty, jak navázat užší kontakt se zákonnými zástupci, jak vzbudit jejich hlubší zájem o problémy jejich dětí („Den otevřených dveří“, „Zpívání na schodech“, „Školní akademie“...)

Pokud se ve škole vyskytnou žáci, kteří jsou podezřelí ze zneužívání návykových látek nebo jiných nežádoucích jevů, je přistoupeno k následujícím opatřením:

- individuální pohovor se žákem; podle zjištěných informací následuje spolupráce se zákonnými zástupci, popř. doporučení kontaktu na odborníky
- šetření přestupku výchovnou komisí, zvolení výchovného opatření
- v případě závažných přestupků - oznámení policii, sociálnímu odboru OSPOD

Zpracoval: _____

Jiří Galuška

Ve Zbýšově 1. září 2017

